

ÜNİVERSİTE AKADEMİK PERSONELLERİNİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Hamit AKSOY¹

Hasan ERBAY²

Hakan KÖR³

Atıf/©: Aksoy, Hamit, Erbay, Hasan ve Kör, Hakan (2017). Üniversite Akademik Personellerinin Yaşam Boyu Öğrenme Tutumlarının İncelenmesi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı 2, Aralık 2017, ss.1547-1558

Özet: Yaşam boyu öğrenme kavramı birçok uluslararası kuruluş ve bu alanda çalışma bilim adamları tarafından tanımlanmıştır. Literatürdeki tanımlar incelendiğinde, yaşam boyu öğrenme, bireyin yaşamı boyunca mesleki gelişim, sanat, dil gelişimi gibi alanlarda formal veya informal yollarla edindiği bilgilerin tümü olarak tanımlanabilir. Bilgi ve iletişim hızlı gelişimi ile birlikte bilginin değerine yitirme süresi (eskime) giderek azalmıştır. Özellikle bilişim alanında bilgiler sürekli yenilenmektedir. Bireylerin etrafında (çevresinde) meydana gelen değişimlere uyum sağlaması için yaşam boyu öğrenme gereksinimleri kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada, üniversitede görev yapan akademik personellerin yaşam boyu öğrenme tutumları incelenmiştir. Araştırmada, akademik personellerden “Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği” başlıklı anket aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırma evrenini, Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan akademik personeller oluşturmaktadır. Örneklem olarak “Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği” anketine gönüllü olarak katılanlar arasından rastgele belirlenmiş kişiler seçilmiştir. Elde edilen ölçek verileri akademik personellerin cinsiyet, yaş, eğitim birimi, çalıştığı bölüm, hizmet yılı gibi demografik özellikler ile kıyaslanmıştır. Elde edilen bulgular kısmında tablolar halinde yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme tutumu

Makale Geliş Tarihi: 16.07.2017/ Makale Kabul Tarihi: 31.10.2017

¹ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, Sungurlu MYO, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, e-posta: hamitaksoy@hotmail.com

² Prof. Dr., Kırkkale Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, e-posta: hxe68@yhao.com

³ Yrd. Doç. Dr., Sungurlu MYO, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, hakankor19@gmail.com

The Research of the Attitude of Lifelong Learning of University Academic Staff

Citation/©: Aksoy, Hamit, Erbay, Hasan ve Kör, Hakan (2017). The Research of the Attitude of Lifelong Learning of University Academic Staff, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 10, Issue 2, December 2017, pp. 1547-1558

Abstract: *The concept of lifelong learning has been described distinctly by different scientists who have studied on it and by various international foundations. Regarding the examination of literature's definitions, lifelong learning can be considered as the professional improvement of individuals, of art and of language through their lives or it can be perceived as the collective information of individuals, which is assembled in an informal way. Since the process of losing the worthiness of information has decreased with the development of knowledge and communication velocity, the knowledge of informatics is modernized particularly. The nascent requirement of lifelong learning has existed inherently in order to accommodate individuals with resultant alterations occurring in their environments. In this study, the occasion of lifelong learning of academic staff members has been investigated considerably. Consequently, the data which is valuable for the comprehension of intrinsic study has been collected by the agency of this survey named "The Measurement of Lifelong Learning" by scrutinizing the perceptions of academic staff members. It can be stated that the backbone of the research is the academic staff members who dedicate themselves to work for the Hitit University. Participants have been determined randomly among people who agreed to participate in the survey voluntarily. Subsequently, datas which were accumulated from lifelong learning measurement have been compared according to the demographic features of their gender, age, education unity, the members department and years of service for the individuals. Finally, complete collective datas have been distributed into table in terms of the comparison of staff members accurately.*

Keywords: *Life Long Learning, lifelong learning attitude*

I. GİRİŞ

Yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme sürekli eğitim ihtiyacından kaynaklanan eğitimsel bir olgudur (Lengrand 1989, Cassin 2002, FREREF 2004, Commission Européenne 2008). "Güçlü birey" ya da "güçlü toplum"

kavramları, bilgiye ulaşabilme, bilgiyi üretebilme, yapılandırabilme ve yayabilme yeterlikleriyle ilişkilendirilmektedir. Bu nedenle kendini geliştiren ve yaşam boyu öğrenen bireylere gereksinim duyulmaktadır (Bagnall, 2006; Bayar, Üstün, Bayar, 2016; Bozkurt, 1993; Bozkurt, 2007; Kılıç, Üstün & Önen, 2011; Üstün & Menteşe, 2013). Yaşam boyu öğrenen bireylerden oluşan bir toplumu yapılandırmak kuşkusuz eğitim sistemlerindeki düzenlemelerle mümkün olacaktır (Bayar, 2014; Bayar, 2015; Gencel, 2013).

İnsanların eskiyen bilgileri sürekli yenileme ihtiyacı hissetmelerinden dolayı “yaşam boyu öğrenme” kavramı ortaya çıkmıştır (Lambeir, 2005). Medya, internet ve gün boyu haber akışının yaşam boyu öğrenme üzerine etkisi kaçınılmaz olsada gerçek bilgilere bilim sayesinde ulaşılmaktadır (Cobern, 2015). Yaşam boyu öğrenme (YBÖ) kavramını 1800’lü yıllarda ilk kez kullandığı için Grundtvig, yaşam boyu öğrenme geleneğinin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Comenius’un görüşleri de yaşam boyu öğrenme kavramının temellerini oluşturmuştur (Wain, 2000).

YBÖ kavramını ilk olarak 1929 yılında tanımlayan Basil Yeaxlee, eğitimin yaşam boyu devam ettiğini ifade etmiştir (Smith 2001). Daha sonraları ise Faure’nin yaşam boyu öğrenme ile ilgili raporundan hareketle UNESCO konuya ilgi göstermeye başlamıştır. Bunu OECD’nin kavramla ilgilenmeye başlaması izlenmiştir. Bu iki kuruluş da eğitimin sadece okula giden bireyler için olduğunun düşünülmesinin yaşam boyu öğrenmeyi engelleyen faktör olduğunun altını çizmiş “gelişen ekonomik gerçeklik, mesleki hareketlilik ve kendi kendine öğrenme bağlamında yaşam boyu öğrenmenin gerekliliğini öngörmüştür.

Çalışmanın Amacı: Bu çalışmada, 2015-2016 bahar döneminde Türkiye’deki Üniversitelerde görev yapan akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutumları incelenmiştir.

II. YÖNTEM

A. Örneklem Seçimi:

Araştırma evrenini, Türkiye’de yer alan çeşitli üniversitelerde çalışan akademik personel oluşturmaktadır. Örneklemi ise anketin uygulanması sonucu elde edilen 261 akademik personel oluşturmaktadır.

B. Verilerin İncelenmesi:

Veriler, SPSS veri analiz paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik yapıyla yaşam boyu öğrenme puanları kıyaslanarak sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

C. Güvenilirlik Analizi:

Tablo 1. Güvenilirlik analizi

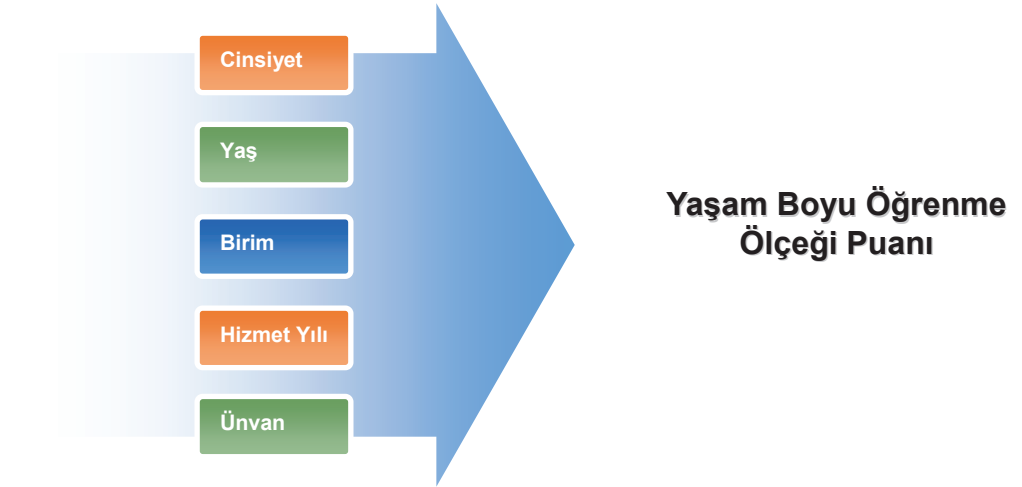
Cronbach's Alpha	N
0,867	15

III. BULGULAR

A. Genel Ortalama:

Türkiye genelinde yaşam boyu öğrenme ölçeğine 66 farklı üniversiteden katılan 261 akademik personelin genel ortalaması 5 üzerinden 3,94 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanı

Tablo 2. Cinsiyete göre genel ortalama

	Frekans	%	YBÖ Skor
Erkek	163	62,45	3,92
Kadın	98	37,55	3,96

Tablo 3. Yaşa göre genel ortalama

	Frekans	%	YBÖ Skor
21-30	62	58,0	3,91
31-40	97	36,9	3,89
41-50	52	19,8	3,95
51-60	33	12,9	3,99
61+	17	6,5	4,17

Tablo 4. Ünvana göre genel ortalama

	Frekans	%	YBÖ Skor
Araş. Gör.	77	29,3	3,91
Öğr. Gör.	29	11	3,84
Yrd. Doç. Dr.	75	28,5	3,92
Doç. Dr.	34	12,9	3,88
Prof. Dr.	46	17,9	4,12

Tablo 5. Birimlere göre genel ortalama

Birim	Frekans	%	YBÖ Skor
Lisans	232	88,6	3,97
Önlisans	29	11,4	3,70

Tablo 6. Hizmet yılına göre genel ortalama

	Frekans	%	YBÖ Skor
1-6	110	42,2	3,92
7-12	43	16,3	3,91
13-18	28	10,6	3,77
19-24	33	12,9	3,88
25+	47	17,9	4,14

B. Akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının cinsiyete göre ANOVA Sonuçları:

Analiz sonuçları (Tablo 7) akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Cinsiyete göre ANOVA sonuçları

	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Erkek	163	59,1227	7,04463	,55178
Kadın	98	59,3367	6,55814	,66247
Total	261	59,2031	6,85404	,42425

	Kareler Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	2,804	1	2,804	,059	,808

Bir başka ifade ile akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutumları cinsiyetine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

C. Akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının yaş faktörüne göre analiz sonuçları:

Analiz sonuçları personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının yaş faktörüne göre anlamlı bir şekilde değişmediğini göstermektedir.

Tablo 8. Yaş faktörüne göre analiz sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	429,557	4	107,389	2,333	,056
Grup içi	11784,680	256	46,034		
Toplam	12214,238	260			

D. Akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının birim faktörüne göre analiz sonuçları:

Analiz sonuçları (Tablo 9) personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının görev yaptıkları birime (Lisans-Önlisans) bağlı olarak anlamlı bir şekilde değiştiğini göstermektedir.

Tablo 9. Birim faktörüne göre analiz sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arası	184,100	1	184,100	3,964	,048
Grup içi	12030,138	259	46,448		
Toplam	12214,238	260			

	N	Ortalama	Standart Sapma
Lisans	232	59,5000	6,94131
Ön lisans	29	56,8276	5,66990
Toplam	261	59,2031	6,85404

Lisans eğitimi veren birimlerde görev yapan akademik personelin önlisans eğitimi veren birimlerde görev yapan akademik personele göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

E. Akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının hizmet yılı faktörüne göre analiz sonuçları:

Analiz sonuçları (Tablo 10) personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının hizmet yılına bağlı olarak gruplar arasında anlamlı bir şekilde değiştiğini göstermektedir.

Tablo 10. Hizmet yılı faktörüne göre analiz sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	648,288	4	162,072	3,587	,007
Grup içi	11565,949	256	45,179		
Toplam	12214,238	260			

(I) Hizmetyılı	(J) Hizmetyılı	Ortalama Farklar (I-J)	Standart Hata	p	
Scheffe	1-6	7-12	,15391	1,20889	1,000
		13-18	2,28182	1,42277	,632
		19-24	-,67273	1,33409	,993
		25-	-3,36712	1,17132	,086
	7-12	1-6	-,15391	1,20889	1,000
		13-18	2,12791	1,63225	,791
		19-24	-,82664	1,55556	,991
		25-	-3,52103	1,41843	,191
	13-18	1-6	-2,28182	1,42277	,632
		7-12	-2,12791	1,63225	,791

	19-24	-2,95455	1,72703	,571
	25-	-5,64894*	1,60462	,016
19-24	1-6	,67273	1,33409	,993
	7-12	,82664	1,55556	,991
	13-18	2,95455	1,72703	,571
	25-	-2,69439	1,52655	,540
25-	1-6	3,36712	1,17132	,086
	7-12	3,52103	1,41843	,191
	13-18	5,64894*	1,60462	,016
	19-24	2,69439	1,52655	,540

	N	Ortalama	Standart Sapma
1-6	110	58,7818	6,98410
7-12	43	58,6279	5,40292
13-18	28	56,5000	7,37111
19-24	33	59,4545	6,49082
25-	47	62,1489	6,92814
Toplam	261	59,2031	6,85404

Bu farklılık 13-18 arası hizmet yılına sahip akademik personel ile 25 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip akademik personelin yaşam boyu öğrenme eğiliminden kaynaklanmaktadır.

25 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip akademik personelin yaşam boyu öğrenme eğiliminin 13-18 hizmet yılına sahip personele göre daha yüksek olduğu görülmüş ve bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

F. Akademik personelin yaşam boyu öğrenme tutum puanlarının unvan faktörüne göre analiz sonuçları:

Analiz sonuçları personelin yaşam boyu öğrenme tutumlarının unvanlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değiştiğini göstermektedir.

Buna göre; profesörler ile doçentler arasında anlamlı bir fark olduğu söylenemez ancak profesörler ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu, profesörlerin doçentler dışındaki diğer unvanlara göre yaşam boyu öğrenme tutumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Unvan faktörüne göre analiz sonuçları

(I) Unvan	(J) Unvan	Ortalamaların Fark (I-J)	Standart Hata	p
Scheffe Araştırma Görevlisi	Öğretim Görevlisi	1,17510	1,45652	,957
	Yardımcı Doçent	-,10996	1,08456	1,000
	Doçent	,47632	1,37653	,998
	Profesör	-4,20271*	1,24577	,025
Öğretim Görevlisi	Araştırma Görevlisi	-1,17510	1,45652	,957
	Yardımcı Doçent	-1,28506	1,46182	,942
	Doçent	-,69878	1,68982	,997
	Profesör	-5,37781*	1,58511	,023
Yardımcı Doçent	Araştırma Görevlisi	,10996	1,08456	1,000
	Öğretim Görevlisi	1,28506	1,46182	,942
	Doçent	,58627	1,38214	,996
	Profesör	-4,09275*	1,25196	,033
Doçent	Araştırma Görevlisi	-,47632	1,37653	,998
	Öğretim Görevlisi	,69878	1,68982	,997
	Yardımcı Doçent	-,58627	1,38214	,996
	Profesör	-4,67903	1,51194	,051

Profesör	Araştırma Görevlisi	4,20271*	1,24577	,025
	Öğretim Görevlisi	5,37781*	1,58511	,023
	Yardımcı Doçent	4,09275*	1,25196	,033
	Doçent	4,67903	1,51194	,051

	Kareler Toplamı	df	Karelerin Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	773,447	4	193,362	4,327	,002
Grup içi	11440,790	256	44,691		
Toplam	12214,238	260			

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları incelendiğinde, 66 farklı üniversiteden 261 Akademik Personelin yaşam boyu öğrenme tutumları unvanlarına göre ele alındığında; profesörlerin yaşam boyu öğrenme tutumlarının Doçentler hariç diğer unvanlara sahip personele göre daha yüksek olduğu görüldü. Buna sebep olarak profesör ve Doçentlerin mesleklerinin zirvesinde olmalarından ve mesleki olgunluklarından kaynaklandığı söylenebilir.

Ülkemizde doçentlik ve profesörlük unvanlarının kadrolu olması diğer unvanların sözleşmeli olması, diğer unvanlara sahip akademik personelin unvanlarında yükselme endişesinin bu duruma etki ettiği düşünülebilir.

Personelin çalıştığı birime göre yaşam boyu öğrenme tutumları değerlendirildiğinde önlisans eğitimi veren kurumlarda çalışan personelin daha çok öğretim görevlisi olduğu bilinmektedir. İki grup arasındaki farkın bundan kaynaklandığı söylenebilir.

Sonuçlar hizmet yılına göre değerlendirildiğinde 25 yıldan fazla görev yapan personelin 13-18 yıl arasında hizmet yapan personele göre daha fazla yaşam boyu öğrenme eğilimi olduğu görülmektedir.

25 yıl ve üzeri görev yapan toplam 47 personelin 31' i profesör, 13-18 yıl arası görev yapan 28 personelin 16'sı Yardımcı Doçenttir. Ülkemizde Doçentlik kadrosuna yükselme şartları zordur. İki grup arasındaki farka

göre Doçentlik kriterlerini sağlayamayan Yardımcı Doçentlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin azaldığı söylenebilir. Her ne kadar istatistiksel olarak söylenemese de diğer unvanlara sahip personel için de bu durum söz konusudur.

KAYNAKÇA

- BAGNALL R.G. (2006). Lifelong learning and the limits of tolerance. *International Journal of Lifelong Education*, 25 (3): 257-269.
- BAYAR, A. (2014). The Components of Effective Professional Development Activities in terms of Teachers' Perspective. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(2), 319-327.
- BAYAR, A. (2015). The Components of an Effective Mentoring Program from Turkish School Leaders' Perspective (p.). Eds. Jeffrey S. Brooks & Melanie C. Brooks, *Urban Educational Leadership for Social Justice: International Perspectives*. NC: Charlotte, Information Age Publishing, Inc.
- BAYAR, A., Üstün, A. & Bayar, M. (2016). Öğretmenlerin İnfomal Yolla Öğrenmeleri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 11 (14), 61-74.
- BOZKURT, E. (1993). Anadilini Kullanma Yeterliliğinin Okuldaki Öğrenme ve Öğretim Sürecine Etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(8), 47-50.
- BOZKURT, E. (2007). Öğrenme ve Davranışçı Yaklaşım (ss.245-286). Ed. Sırrı Akbaba ve Şakire Anlık, *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul: İsans Yayıncılık
- CASSIN, R. (2002). La formation Tout au Long de la Vie, Séminaire « La formation professionnelle. Ecole Nationale d'Administration Paris.
- COBERN, W.W.(2015), The Lifelong Learning of Science, *International Journal on Lifelong Education and Leadership*, 1(1), 1-10.
- COMMISSION EUROPÉENNE (2008). *Activites de L'union Europeenne. Education et Formation Tout au Longue de la Vie. Education et Formation Jeunesse*.
- FREREF (Foundation of European Regions for Research in Training and Education) (2004). In Lifelong learning: The challenges [Fact sheet]. Lyon: l'Imprimerie Ecully Graphic. Retrieved from <http://freref.eu/docs/en/FREREF-Anglais-2003.pdf>.
- GENCEL İ.E. (2013) Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine Yönelik Algıları, *Eğitim ve Bilim*, 38(170):237-252.
- KILIÇ, E. D., Üstün, A. ve Önen Ö. (2011). Öğrenen örgütlerde etkili liderlik: Burdur örneği. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 6(1), 5-22.
- LAMBEIR, B. (2005). "Education as Liberation: The Politics and Techniques of Lifelong Learning." *Educational Philosophy and Theory*, 37(3):349-355.
- LENGRAND, P.(1989). *Lifelong Education: Growth of the Concept. Lifelong Education for Adults An International Handbook*, USA:Pergamon Press.
- SMITH, M. K. (2001). *Lifelong Learning, the Encyclopaedias of Informal Education*. <http://infed.org/mobi/lifelong-learning>, (12.12.2015).
- ÜSTÜN, A., & Menteşe, S. (2013). Teachers' views on what extent the primary schools have the characteristics of learning organizations and on blocks. *E-International Journal of Educational Research*, 4(2), 78-98.
- WAIN, K. (2000). The learning society: postmodern politics. *International Journal of Lifelong Education*, 19 (1), 36-53.